

«ЗАТВЕРДЖУЮ»

Проректор з наукової роботи
Одеського національного
університету імені І. І. Мечникова
Іваниця В. О.

В И Т Я Г

**з протоколу № 7 міжкафедрального наукового семінару
кафедри теоретичної і прикладної фонетики англійської мови
факультету романо-германської філології
Одеського національного університету імені І. І. Мечникова
від 19.03.2024 р.**

ПРИСУТНІ: 11 осіб із 11 наукових та науково-педагогічних працівників кафедри теоретичної і прикладної фонетики англійської мови:

Кравченко Ніна Олександрівна – декан факультету РГФ, доктор філологічних наук, професор.

Бігунова Наталія Олександрівна – завідувач кафедри, доктор філологічних наук, професор.

Віт Юлія Валеріївна – кандидат філологічних наук, доцент кафедри.

Григорян Нектар Разміківна – кандидат філологічних наук, доцент кафедри.

Дьоміна Наталія Юхимівна – кандидат філологічних наук, доцент кафедри.

Євдокимова Інна Олександрівна – кандидат філологічних наук, доцент кафедри.

Ланчуковська Надія Володимирівна – кандидат філологічних наук, доцент кафедри.

Матієнко-Сільницька Анна Валеріївна – кандидат філологічних наук, доцент кафедри.

Савілова Лариса Володимирівна – кандидат філологічних наук, доцент кафедри.

Хапіна Оксана Володимирівна – кандидат філологічних наук, доцент кафедри.

Григорян Анна Ігорівна – викладач кафедри.

На науковий семінар **запрошені:**

Карпенко Олена Юріївна – доктор філологічних наук, професор, завідувач кафедри граматики англійської мови

Неклесова Валерія Юріївна – доктор філологічних наук, професор кафедри граматики англійської мови – гарант освітньо-наукової програми «Філологія».

Пожарицька Олена Олександрівна – кандидат філологічних наук, доцент кафедри граматики англійської мови – експерт.

Войтенко Леся Іванівна – в.о. завідувачки кафедри зарубіжної літератури,

доктор філологічних наук, професор – експерт.

Богуславський Сергій Сергійович – кандидат філологічних наук, доцент кафедри німецької філології факультету романо-германської філології – відповідальний секретар.

На науковому семінарі присутні аспіранти: Базарова Ірина, Косовець Маргарита.

З присутніх – 5 докторів наук та 10 кандидатів наук – фахівці за профілем представленої дисертації.

Головуючий на науковому семінарі – Григорян Нектар Разміківна – кандидат філологічних наук, доцент.

ПОРЯДОК ДЕННИЙ:

Обговорення публічної презентації наукових результатів дисертації аспірантки кафедри теоретичної і прикладної фонетики англійської мови Косовець Маргарити Валеріївни на тему «Лінгвопрагматична характеристика персонажа-сищика в англійському художньому дискурсі», представленої на здобуття ступеня доктора філософії за спеціальністю 035 – Філологія, 03 – Гуманітарні науки.

Тему дисертації затверджено «20» жовтня 2020 р. на засіданні вченої ради факультету романо-германської філології Одеського національного університету імені І. І. Мечникова, протокол №2, та «24» листопада 2020 р. на засіданні вченої ради Одеського національного університету імені І. І. Мечникова, протокол №5.

Робота виконана на кафедрі теоретичної і прикладної фонетики англійської мови Одеського національного університету імені І. І. Мечникова.

Науковий керівник доктор філологічних наук, професор Бігунова Н.О.

СЛУХАЛИ:

1. Доповідь здобувача Косовець Маргарити Валеріївни.

Викладено основні положення дисертації, окреслена тема та завдання.

Актуальність теми дисертаційного дослідження обумовлена новітнім когнітивно-комунікативним підходом до мовлення, що передбачає врахування ментальних процесів, що його обумовлюють. Стає очевидною необхідність систематизації та узагальнення численних емпіричних даних, що свідчать про зумовленість вибору мовленнєвих засобів певними типами комунікативних стратегій. Крім того, є нагальна необхідність вивчення ролі просодичних засобів у реалізації стратегічного плану учасників усного дискурсу, зокрема ролі просодичних засобів у реалізації стратегій й тактик детектива в англійському художньому кінодискурсі.

Наукова новизна дисертації полягає в уточненні поняття художній детективний дискурс, описі його хронотопу, модельованні мовленнєвих особистостей художнього детективного дискурсу та їхнього статусно-

рольового спілкування. Уперше розроблена таксономія комунікативних стратегій і тактик детектива-персонажа художнього дискурсу; уперше визначено мовленнєві способи реалізації окреслених комунікативних тактик в англomовному художньому детективному дискурсі; уперше в ході аудиторського й електроакустичного аналізу визначено просодичні характеристики мовлення поліцейського детектива та детектива-аматора в англomовному детективному кінодискурсі; уперше диференційована просодична організація вербалізацій трьох стратегій у чоловічому та жіночому мовленні, а саме: стратегії прямого опитування та контролю над ходом бесіди, стратегії емоційного впливу та стратегії маніпулювання, а також комунікативних тактик їх реалізації.

2. Запитання до здобувача.

За темою доповіді було задано запитання, на які доповідачка дала ґрунтовні та розлогі відповіді.

3. Виступи присутніх. З оцінкою дисертації Косовець Маргарити Валеріївни виступили експерти: Морозова Ірина Борисівна – доктор філологічних наук, професор кафедри граматики англійської мови факультету романо-германської філології та Присяжнюк Оксана Ярославівна – кандидат філологічних наук, доцент кафедри іноземних мов професійного спрямування факультету романо-германської філології, які зазначили актуальність теми дисертації, її новизну, теоретичне та практичне значення. Було наголошено, що дослідження виконано на високому науковому рівні – результати базуються на ретельних розрахунках, умовиводи викладено логічно та послідовно, взято до уваги сукупність найновіших розвідок вітчизняних та зарубіжних фахівців з комунікативної лінгвістики, когнітивної лінгвістики, прагмалінгвістики, фоностилістики.

Зазначаючи високий теоретичний рівень дисертації, експерти підкреслили і на певних дискусійних моментах, що потребують пояснення.

В обговоренні взяли участь присутні на науковому семінарі:

Кравченко Ніна Олександрівна – декан факультету романо-германської філології, доктор філологічних наук, професор, зазначила, що дисертаційна робота Косовець Маргарити Валеріївни є актуальною, здобуті напрацювання поглиблюють уявлення про художній детективний дискурс з огляду на статусно-рольове спілкування. У дисертації вперше запропоновано класифікацію комунікативних стратегій і тактик детектива-персонажа художнього дискурсу; встановлено мовленнєві способи реалізації окреслених комунікативних тактик в англomовному художньому детективному дискурсі. Висловлені міркування й узагальнення щодо просодичних характеристик мовлення поліцейського детектива та детектива-аматора в англomовному детективному кінодискурсі доповнять теоретико-методологічну базу фонології.

Кандидат філологічних наук, доцент кафедри теоретичної і прикладної фонетики англійської мови Віт Юлія Валеріївна відмітила практичне значення отриманих результатів, що визначається можливістю використання

його положень і висновків у курсах лекцій та семінарів із комунікативної лінгвістики, когнітивної лінгвістики, прагмалінгвістики, теоретичної фонетики, на семінарах, присвячених проблемам конверсаційного аналізу, теорії комунікації та дискурсології, а також у науково-дослідницькій роботі студентів та аспірантів.

Кандидат філологічних наук, доцент кафедри теоретичної і прикладної фонетики англійської мови Матієнко-Сільницька Анна Валеріївна наголосила, що результати дослідження є певним внеском в такі сфери лінгвістики, як прагматика, комунікативна лінгвістика, когнітивна лінгвістика, дискурсологія, фоностилістика.

4. З характеристикою здобувача виступила науковий керівник доктор філологічних наук, завідувачка кафедри теоретичної і прикладної фонетики англійської мови Бігунова Наталія Олександрівна, яка зазначила, що за роки навчання в аспірантурі Косовець Маргарита Валеріївна виконала передбачене програмою підготовки докторів філософії навчальне навантаження у повному обсязі. Складено усі заліки і іспити з дисциплін загальної підготовки, професійної підготовки та за вибором здобувачів, загальним обсягом 45 кредитів ЄКТС. Щодо виконання навчального плану наукового дослідження, що усі етапи підготовки дисертаційного дослідження було виконано вчасно і належним чином. У фахових виданнях було опубліковано 4 статті, що розкривають повною мірою найголовніші аспекти дисертаційної праці. Дисертація Косовець Маргарити Валеріївни на тему «Лінгвопрагматична характеристика персонажа-сищика в англійському художньому дискурсі», повністю завершена і готова до розгляду на науковому семінарі кафедри теоретичної і прикладної фонетики англійської мови.

Дисертаційна розвідка Косовець Маргарити Валеріївни, виконана на матеріалі англійської мови, присвячена проблемі дослідження актуальної проблеми комунікативної лінгвістики та прагматики, яка пов'язана з розглядом мовлення в процесі його породження та сприйняття.

Дослідження умов адекватного добору й використання одиниць і категорій мови з метою досягнення найефективнішого впливу на партнера по комунікації відповідає антропоцентричному напряму в лінгвістиці. Дослідження викликане необхідністю систематизації та узагальнення численних емпіричних даних, що свідчать про зумовленість вибору моделей комунікативної поведінки певними типами комунікативних стратегій.

У розвідці М. В. Косовець здійснено дослідження комунікативних стратегій і тактик, до яких вдається персонаж-сищик під час розслідування злочину. В реальній комунікації встановити комунікативні стратегії та тактики мовця вкрай важко, проте в художньому дискурсі за допомогою авторських ремарок та внутрішнього мовлення персонажів прагматичні наміри комунікантів, їх комунікативні інтенції, стратегії та тактики піддаються контекстуально-інтерпретаційному аналізу. У фокусі розвідки М.В. Косовець перебувають комунікативні стратегії і тактики, якими послуговується сищик-професіонал та сищик-аматор, персонажі

англомовного художнього детективного дискурсу, задля того, щоб розкрити злочин.

З поставленою метою та сформульованими завданнями повністю узгоджується і композиція дисертаційної роботи, яка визначається прагненням до лінгвістично релевантного відображення досліджуваного явища і має своїм наслідком побудову всіх структурних частин в одному логічному руслі.

Наукова новизна дисертації полягає в тому, що в ній уточнено поняття художній детективний дискурс, описано його хронотоп, змодельовано мовленнєві особистості художнього детективного дискурсу та їхнє статусно-рольове спілкування. М. В. Косовець розробила власну таксономію комунікативних стратегій і тактик детектива-персонажа художнього дискурсу та встановила мовленнєві способи реалізації окреслених комунікативних тактик в англомовному художньому детективному дискурсі. За допомогою аудиторського й електроакустичного аналізу здобувачка встановила просодичні характеристики мовлення поліцейського детектива та детектива-аматора в англомовному детективному кінодискурсі.

Робота відзначається належним теоретичним рівнем, коректним застосуванням методів і прийомів аналізу, опрацюванням значного обсягу фактичного матеріалу. Основні її положення пройшли апробацію на конференціях різних рівнів та висвітлені в достатній кількості публікацій, у т.ч. зарубіжних й у фахових виданнях України.

У подальшому запропонована робота може бути використана для подальшого дослідження комунікативних стратегій й тактик в комунікативній, когнітивній та прагматичній площинах. Перспективою дослідження також є проведення контрастивних досліджень зазначеної проблематики в аспекті її лінгвокультурологічної специфіки.

Пропоноване дослідження цілком відповідає вимогам щодо написання дисертаційних досліджень і може бути представлено до захисту.

ВИСНОВОК

міжкафедрального наукового семінару про наукову новизну, теоретичне та практичне значення результатів дисертації на тему:

«Лінгвопрагматична характеристика персонажа-сищика в англомовному художньому дискурсі» здобувача ступеня доктора філософії Косовець Маргарити Валеріївни за спеціальністю 035 – Філологія

1. Актуальність теми дисертації та її зв'язок з державними програмами, науковими напрямами університету та кафедри. Актуальність роботи визначається її відповідністю науковому напрямку кафедри теоретичної і прикладної фонетики англійської мови «Дослідження лінгвокультурологічних та просодичних особливостей усного мовлення» (номер державної реєстрації 0107U010628).

2. Особистий внесок здобувача в отриманні наукових результатів:

визначається в тому, що було виокремлено та проаналізовано комунікативні стратегії та тактики, якими послуговуються поліцейський детектив та детектив-аматор під час розслідування вбивства. Була диференційована просодична організація вербалізацій трьох стратегій у чоловічому та жіночому мовленні: стратегії прямого опитування та контролю над ходом бесіди, стратегії емоційного впливу та стратегії маніпулювання, а також комунікативних тактик їх реалізації. Особистим внеском здобувачки є і опис хронотопу художнього детективного дискурсу, моделювання його мовленнєвих особистостей та їхнього статусно-рольового спілкування у художньому літературному дискурсі та у кінодискурсі.

3. Достовірність та обґрунтованість отриманих результатів та запропонованих автором рішень, висновків, рекомендацій забезпечено детальним вивченням наукових праць вітчизняних та зарубіжних дослідників за проблематикою дослідження (230 позицій, із них 87 іноземними мовами, 6 джерел довідкової літератури); матеріалом дослідження слугували дві вибірки: 993 епізоди допиту свідків (із них 597 епізодів із серії романів М.С. Бітон про Хейміша Макбета та 396 епізодів із серії романів про Агату Рейзін) та 115 кіноепізодів із серіалу *Hamish Macbeth* та 125 кіноепізодів із серіалу *Agatha Raisin*; релевантністю методів опрацювання фактичного матеріалу.

4. Наукова новизна результатів дисертації полягає в тому, що в ній уточнено поняття художній детективний дискурс, описано його хронотоп, змодельовано мовленнєві особистості художнього детективного дискурсу та їхнє статусно-рольове спілкування; вперше розроблена таксономія комунікативних стратегій і тактик детектива-персонажа художнього дискурсу; уперше визначено мовленнєві способи реалізації окреслених комунікативних тактик в англomовному художньому детективному дискурсі; уперше в ході аудиторського й електроакустичного аналізу визначено просодичні характеристики мовлення поліцейського детектива та детектива-аматора в англomовному детективному кінодискурсі; уперше диференційована просодична організація вербалізацій трьох стратегій у чоловічому та жіночому мовленні, а саме: стратегії прямого опитування та контролю над ходом бесіди, стратегії емоційного впливу та стратегії маніпулювання, а також комунікативних тактик їх реалізації.

5. Теоретичне та практичне значення результатів дисертаційної роботи полягає в тому, що здобуті напрацювання поглиблюють знання про когнітивно-прагматичне підґрунтя детективного дискурсу; розробка моделі аналізу стратегічних стратегій та тактик, за допомогою яких детектив, персонаж художнього дискурсу, змушує опитуваних надавати правдиві свідчення, розслідує, та і зрештою, розкриває злочин, є певним внеском до прагматики, комунікативної та когнітивної лінгвістики; вивчення ролі просодії у здійсненні комунікативного впливу на свідка та підозрілого розширює відомості фоностилїстики.

6. Оцінка структури та обсягу дисертації, її мови та стилю. Дисертація «Лінгвопрагматична характеристика персонажа-сищика в

англомовному художньому дискурсі» за своєю структурою, мовою та стилем викладу, оформленням відповідає вимогам МОН України та освітньо-наукової програми. Відповідно до поставленої мети і завдань, дисертація складається з 3 анотації (українською та англійською мовами), вступу, трьох розділів із висновками до кожного з них, загальних висновків, списку використаної літератури (230 позицій та 52 літературних та кінематографічних джерела). Дисертаційна робота містить 20 таблиць і 21 рисунок. Загальний обсяг дисертації становить 227 сторінок, із них текстова частина – 200 сторінок.

7. Результати перевірки роботи на академічний плагіат.

Дисертаційна робота була перевірена автоматизованим сервісом пошуку плагіату Unicheck. Результати перевірки зафіксовано в звіті від 15 березня 2024 р.: оригінальність – 94,79%; схожість – 5,21%, найбільша схожість – 5,02% (з джерелами з інтернету); немає вилучених інтернет-джерел; 1,61% цитат. Вилучені 6, 48% складають емпіричний матеріал, самоциткування та технічні збіги, що не є плагіатом. Запозичення не є плагіатом, але виявлена кількість цитат перевищує обсяг, виправданий поставленою метою роботи (ст. 444 Цивільного кодексу України). Робота незалежна і може бути рекомендована до захисту. Інші факти, встановлені експертами у процесі перевірки: відсутні.

Висновок: За результатами перевірки дисертація М. В. Косоєць визнана оригінальною роботою, яка не містить елементів академічного плагіату.

8. Перелік наукових праць, які відображають основні результати дисертації:

1. Косоєць М. В. Комунікативні тактики реалізації стратегії маніпулювання в англомовному детективі. Науковий журнал «Проблеми гуманітарних наук: збірник наукових праць Дрогобицького державного педагогічного університету імені Івана Франка. Серія «Філологія». Дрогобич, 2021. Вип. 45. С. 181 – 192. DOI: <https://doi.org/10.24919/2522-4565.2021.45.16>
2. Косоєць М. В. Комунікативні тактики реалізації стратегії самопрезентації в англомовному детективі. Журнал «Мова». Науково-теоретичний часопис з мовознавства. Одеса: «Астропринт», 2022. № 37. С. 89 – 94. URL: <http://mova.onu.edu.ua/article/view/261457>
3. Косоєць М. В. Комунікативні засоби створення маніпулятивного впливу жінки-детектива підозрюваного у злочині (на матеріалі сучасного англомовного детективного дискурсу). Записки з романо-германської філології. Вип. 2 (49). Одеса, 2022. С. 51 – 68. URL: <http://rgnotes.onu.edu.ua/article/view/268196>
4. Косоєць М. В. Роль просодії в реалізації стратегії прямого опитування у мовленні сищика – персонажа кінодискурсу. Одеса: Записки з романо-германської філології. 2023. Вип. 2 (51). С. 103 – 115. URL: <http://rgnotes.onu.edu.ua/article/view/296824/291868>

Апробація основних результатів дослідження на конференціях, симпозиумах, семінарах тощо:

1. Косоць М. В. Комунікативні стратегії та тактики розслідування вбивства (на матеріалі англomовного детектива). «Сучасна філологія: тенденції та пріоритети розвитку»: зб. тез доп., міжн. наук.-практ. конф: (м. Одеса, 21–22 травня 2021 р.). Одеса, 2021. С. 78 – 80. URL: <https://eportfolio.kubg.edu.ua/data/conference/7030/document.pdf>
2. Косоць М. В. Мовленнєва реалізація комунікативної тактики погрози (на матеріалі англomовного детектива). «Theoretical and Empirical Scientific Research: Concept and Trends»: зб. тез доп. II Міжн. наук.-практ. конф. Оксфорд, 2021. С. 245 – 248. URL: <https://ojs.ukrlogos.in.ua/index.php/logos/article/view/12949/11933>
3. Косоць М. В. Communicative tactics manifesting manipulation strategy in English Detective Discourse. «International Scientific Discussion: Problems, Tasks and Prospects»: зб. тез доп. II Міжн. наук.-практ. конф. Брайтон, 2021. С. 95 – 105. URL: <https://ojs.ukrlogos.in.ua/index.php/interconf/issue/view/21-22.06.2021/564>
4. Косоць М. В. Комунікативні тактики реалізації стратегії контролю над ходом бесіди. «Scientific researches and methods of their carrying out: world experience and domestic realities»: зб. тез доп. міжн. наук.-практ. конф. Вінниця, 2021. С. 214 – 217. URL: <https://ojs.ukrlogos.in.ua/index.php/grail-of-science/article/view/14321/13141>
5. Косоць М. В. Мовленнєва реалізація тактики обіцянки у мовленні детектива (на матеріалі англomовного детективного дискурсу). «XI Глухівські наукові читання: актуальні питання суспільних та гуманітарних наук»: зб. тез доп. міжнар.наук.-практ. конф. Глухів, 2021. С. 236 – 237. URL: https://odaba.edu.ua/upload/files/Tezi__GLUHIVSKI_CHITANNYA_2021.pdf
6. Косоць М. В. Комунікативна тактика шантажу як спосіб дізнатися істини (на матеріалі сучасного англomовного детективного дискурсу). Сучасні студії з романської і германської філології: зб. матеріалів II всеукр. наук.-практ. конф. Одеса, 2021. С. 37 – 41.
7. Косоць М. В. Іntenція як початковий етап породження мовлення. Актуальні питання лінгвістики та методики викладання іноземних мов: зб. матеріалів VIII міжнародної науково-практичної конференції присвяченої пам'яті доктора педагогічних наук, професора В. Л. Скалкина. (м. Одеса, 12 квітня 2022 р.). Одеса, 2022. С. 131 – 134. URL: https://onu.edu.ua/pub/bank/userfiles/files/rgf/konferenciya_Skalkina_imgf_2022.pdf
8. Косоць М. В. Літературний персонаж як мовна особистість у художньому дискурсі. Current trends and fields of philological studies in the challenging reality: зб. тез доп. міжнар.наук.-практ. конф. (м. Рига,

29–30 червня, 2022 р.). Рига, 2022. С. 188 – 192. URL: <https://doi.org/10.30525/978-9934-26-227-2-46>

9. Косо́вець М. В. Кому́нікативні тактики емоційного впливу в мовленні поліцейського детектива. Education and Science of Today: Intersectoral Issues and Development of Sciences: зб. тез доп. IV Міжн. наук.-практ. конф. Кембрідж, 2022. С. 147 – 150. URL: <https://archive.logos-science.com/index.php/conference-proceedings/article/view/510>
10. Косо́вець М. В. Мовленнєва реалізація тактики прохання у мовленні детектива (на матеріалі англomовного детективного дискурсу). Національна ідентичність у мові та культурі: зб. тез доп. всеукр. науково-практ. конф. Київ, 2023. С 86 – 89.

УХВАЛИЛИ:

1. Затвердити висновок про наукову новизну, теоретичне та практичне значення результатів дисертації Косо́вець М.В. на тему «Лінгвопрагматична характеристика персонажа-сищика в англomовному художньому дискурсі».

2. Констатувати, що дисертація Косо́вець Маргарити Валеріївни за своїм науковим рівнем, новизною отриманих результатів, теоретичним та практичним значенням, змістом та оформленням повністю відповідає вимогам, що пред'являють до дисертацій на здобуття ступеня доктора філософії.

У 4 наукових публікаціях повністю відображені основні результати дисертації, всі статті у наукових фахових виданнях України.

3. Рекомендувати дисертацію Косо́вець Маргарити Валеріївни «Лінгвопрагматична характеристика персонажа-сищика в англomовному художньому дискурсі», подану на здобуття наукового ступеня доктора філософії, з галузі знань 03 – Гуманітарні науки за спеціальністю 035 – Філологія для подання до захисту у разовій спеціалізованій вченій раді.

Результати голосування щодо затвердження Висновку та рекомендації до захисту дисертації:

За		<i>шістнадцять</i>
Проти	-	<i>(немає)</i>
Утримались	-	<i>(немає)</i>

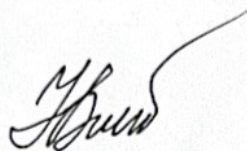
Головуюча на міжкафедральному науковому семінарі к.філол.наук, доцент кафедри теоретичної і прикладної фонетики англійської мови

Григорян Н. Р.

Секретар на міжкафедральному науковому семінарі к.філол.наук, доцент кафедри теоретичної та прикладної

фонетики англійської мови

Віт Ю. В.

кандидат філологічних наук,
доцент кафедри німецької філології

Богуславський С. С.

"19" березня 2024 р.